

Spółeczny Komitet Ochrony Pielgrzymowi proponuje następujące zmiany do projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze z dnia 7 listopada 2008 r.

Art. 144

1. Naprawienie szkody powinno nastąpić **według wyboru poszkodowanego, bądź poprzez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odszkodowania, bądź też przez wykupienie nieruchomości.**
2. Przywrócenie stanu poprzedniego może nastąpić przez dostarczenie gruntów, obiektów budowlanych, urządzeń, lokali, wody lub innych dóbr tego samego rodzaju.
3. Naprawienie szkody w gruntach rolnych i leśnych następuje **według wyboru poszkodowanego, bądź w drodze rekultywacji, zgodnie z przepisami o ochronie tych gruntów, bądź też poprzez wyrównanie właścicielowi różnicy wartości pomiędzy plonem uzyskanym w danym roku a średnim plonem z takiego samego obszaru z ostatnich dziesięciu lat kalendarzowych.**
4. Obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, **naprawienia szkody lub wykupienia nieruchomości ciąży na przedsiębiorcy. Na zasadach określonych w przepisach szczególnych odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa.**
5. Domniemywa się, że szkoda została spowodowana ruchem zakładu górniczego.
6. **W uzasadnionych przypadkach odszkodowanie może być wypłacone z zabezpieczenia ustalonego zgodnie z art. 17.**
7. Wykupienie nieruchomości następuje według jej wartości rynkowej, przy czym podlega ona waloryzacji na dzień wypłaty. Wartość nieruchomości określają rzeczoznawcy majątkowi, o których mowa w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r., Nr 46, poz. 543 z późn. zm.). W uzasadnionych przypadkach sąd może ustalić obowiązek wykupienia nieruchomości według wartości odtworzeniowej, jeżeli byłoby to korzystniejsze dla poszkodowanego.
8. Jeżeli przyznanie jednorazowego odszkodowania byłoby niekorzystne dla poszkodowanego sąd może, po rozważeniu interesu stron zgodnie z zasadami współzycia społecznego oznaczyć sposób wykonania zobowiązania.

Art. 145

1. **Na żądanie właściciela lub wieczystego użytkownika nieruchomości przedsiębiorstwa górnicze jest zobowiązane wykupić nieruchomość lub prawo wieczystego użytkowania położone na terenie oddziaływania zakładu górniczego. Uprawnienie to nie jest uzależnione od poniesienia przez właściciela lub wieczystego użytkownika jakiegokolwiek szkody.**
2. **Przez obszar oddziaływania należy rozumieć teren gminy, na której zakład górniczy jest posadowiony oraz tereny gmin, na których zakład ten prowadzi jakąkolwiek aktywność.**
3. **Odszkodowanie ustala się według zasad określonych w przepisach art. 144 niniejszej ustawy.**

Art. 149

Proponuję zastąpienie w ust. 2 wyrażenia „upłynęło 60 dni” zastąpić „upłynęło 30 dni”.

W dziale XI: „Zmiany w przepisach obowiązujących” dodać:

Art. 195¹

W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) w przepisie art. 445 § 2 po słowie „nierządnemu” skreślić kropkę i dodać po przecinku „a także w przypadku szkód górniczych wywołanych ruchem zakładu górniczego”.

Art. 195²

W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2003 r., Nr 60, poz. 535 z późn. zm.) w art. 63 dodać pkt 5 „roszczenia poszkodowanego o naprawienie szkody i krzywdy związanej z ruchem zakładu górniczego”.

Dodać art. 63¹ o następującej treści:

„§ 1. Sprawy o roszczenia określone w przepisie art. 63 pkt 5 toczyć się będą od dnia ogłoszenia upadłości odpowiedzialnego za szkodę przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Sąd stosuje w tym zakresie przepis art. 194 § 3 Kodeksu postępowania cywilnego, przy czym wezwanie Skarbu Państwa do udziału w sprawie jest obligatoryjne”.

§ 2. Po ogłoszeniu upadłości zakładu górniczego tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko przedsiębiorcy Sąd nadaje klauzulę wykonalności także przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez ministra właściwego do spraw gospodarki, uchylając jednocześnie klauzulę wykonalności przeciwko przedsiębiorcy, jeżeli była wcześniej nadana.”

Uzasadnienie projektu.

Należy zauważyć, że właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie. Tego typu ograniczenie w uprawnieniach właścicielskich powinno skutkować szczególną ochroną osób zamieszkujących na terenach „górnicych”.

W związku z powyższym zasadne jest wprowadzenie wymienionych wyżej zmian w Prawie geologicznym i górnicych.

Po pierwsze – wybór roszczenia powinien przysługiwać wyłącznie poszkodowanemu i kwestia ta nie powinna być pozostawiana uznaniu sądu, ponieważ to poszkodowany jest najlepiej zorientowany jaki sposób naprawienia szkody będzie najlepiej wypełniał funkcje kompensacyjne. Skoro minister zgadza się na wydobywanie i udziela koncesji, a Skarb Państwa czerpie z tego korzyści, to zasadne jest domaganie się odszkodowania także od Skarbu Państwa w przypadku bowiem, gdy ogłoszono upadłość zakładu górniczego przedsiębiorca nadal istnieje, a poszkodowany może uzyskać zaspokojenie roszczenia wyłącznie z masy upadłości, czyli de facto najprawdopodobniej nie uzyska go w ogóle.

W takiej sytuacji minister kilka razy zastanowi się zanim wyda koncesję na niszczenie środowiska i krajobrazu w takich rozmiarach i na takich zasadach, jakie obowiązują obecnie, w szczególności, gdy udzielać będzie koncesji podmiotowi o wątpliwej kondycji finansowej.

Należy zauważyć, że po przeznaczaniu określonych obszarów w planie zagospodarowania przestrzennego „pod wydobywanie” wartość nieruchomości na tym obszarze spada.

W krajach Unii Europejskiej wydobywanie węgla było zorganizowane w taki sposób, że najpierw zakład górniczy wykupywał nieruchomości na obszarze swojego oddziaływania, po zakończeniu wydobywania przeprowadzał ich rekultywację i sprzedawał je. Wówczas był zainteresowany:

- 1) po pierwsze w jak najmniejszym niszczeniu środowiska i najbliższego krajobrazu;
- 2) po drugie prowadzeniu wydobywania w taki sposób, aby tereny później nadawały się do rekultywacji.

Zadośćuczynienie uzasadnione jest rozmiarem szkód, które spowodowane są ruchem zakładu górniczego. Często cały dorobek życia niszczone jest na skutek działalności kopalń, w związku z czym zasadne jest, aby sąd mógł (ale nie musiał) zasądzić odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy.

Przepis art. 6 Kc określa tzw. „ciężar dowodowy”. Aby uniknąć konieczności udowadniania przez poszkodowanego, że szkoda wynika z ruchu zakładu górniczego należy wprowadzić domniemanie, zgodnie z którym szkoda wynika z ruchu zakładu górniczego. Przeciwdowód (wskazanie, że szkoda nie wynika z ruchu zakładu górniczego ciężałoby wówczas na przedsiębiorcy czerpiącemu korzyści z prowadzonej działalności).